

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Trond Skoglund
Arkivsaksnr.: 17/2185

Arkiv: PLANI 2017004

Gnr. 90/1 - reguleringsplan for Svaices uttak av is på Svartisen

Rådmannens innstilling

1. Rambøll AS har på vegne av forslagsstiller Svaice AS sendt planprogram og detaljreguleringsplan for uttak av is på Svartisen til politisk behandling i kommunen.
2. Planforslaget legger opp til et uttak av inntil 3 600 m³ (3 312 tonn) is hvert år på vestsida av Storglomvatnet. Dette kan medføre inntil 3 312 helikopterflyginger tur-retur mellom uttaksområdet på Svartisen og omlastingssted i Holmvasdalen. Ved normal uttaksperiode på to måneder fra 1. september til 1. november, vil det i snitt medføre 82 helikopterflyginger tur-retur per dag, det vil si om lag 6,9 timer flytid hver dag.
3. Utvalget for plan og kommunalteknikk viser til at planforslaget er i strid med kommuneplanens arealdel og at det er kommet mange uttalelser til planprogrammet, som påpeker at isuttaket, og da særlig den omfattende transporten med helikopter, vil medføre negative konsekvenser for friluftsliv, reiseliv, reindrift og natur.
4. Utvalget for plan og kommunalteknikk legger vekt på at Fylkesmannen i Nordland fraråder å gå videre med reguleringsplanen og anbefaler at kommunestyret avviser planforslaget.
5. Kommunestyret ønsker ikke å regulere for uttak av is på Svartisen. Med hjemmel i plan- og bygningslovens § 12-11 vedtar kommunestyret å avvise behandlingen av den private detaljreguleringsplanen.

Oppsummering

Svaice AS har planer om uttak av is fra Svartisen for kommersielt salg. Uttaket er planlagt på vestsida av Storglomvatnet. Rambøll AS har på vegne av Svaice AS sendt planprogram og forslag til detaljreguleringsplan for isuttaket til behandling i kommunen. Planforslaget er i strid med kommuneplanens arealdel.

Planforslaget legger opp til uttak av inntil inntil 3 600 m³ (3 312 tonn) is hvert år. Isen skal fraktes ut med helikopter. Uttak av denne størrelsen kan medføre inntil 3 312

helikopterflyginger tur-retur mellom uttaksområdet på Svartisen og omlastingssted i Holmvassdalen.

Flere uttalelser til planene påpeker at isuttaket, og da særlig den omfattende transporten med helikopter, vil få negative virkninger for friluftsliv, reiseliv, reindrift og natur. Fylkesmannen i Nordland fraråder i sin uttalelse å gå videre med reguleringsplanen.

Utvalget for plan og kommunalteknikk drøftet planarbeidet i et møte 4. mai 2018 og anbefaler at planforslaget blir avvist med hjemmel i plan- og bygningslovens § 12-11.

Bakgrunn

Svaice AS har gjennom søknader til Meløy kommune fått midlertidige dispensasjoner til prøveuttak av is fra Svartisen i 2015 og 2016. Bakgrunnen for søknadene er at selskapet vil drive kommersielt og internasjonalt salg av is fra breen til restauranter, barer o.a. Svaice tok ut om lag 50 tonn is i løpet av prøvesesongen 2015. I 2016 ble det ikke tatt ut is.

Planutvalget stilte flere vilkår for tillatelsene, blant annet om mengde uttatt is, tidspunkter for helikopterflyging og at Svaice AS måtte foreta en uavhengig evaluering av tiltakets og transportens virkning på landskap, natur og miljø, friluftsliv og reindrift i området etter 2016-sesongen. For eventuelt videre uttak av is fra og med driftssesongen 2017, har planutvalget stilt krav om at Svaice AS må utarbeide reguleringsplan etter plan- og bygningslovens § 12-1.

Svaice AS har engasjert Rambøll Norge AS til å utarbeide reguleringsplan for uttak av is fra Svartisen. Det ble avholdt oppstartsmøte for planarbeidet med kommunen den 26. oktober 2017. Rambøll varslet oppstart av planarbeidet den 6. desember 2017 og sendte ut et planprogram for planarbeidet på høring i perioden fram til 22. januar 2018. Det er stilt krav om konsekvensutredning for tiltaket.

Rambøll sendte planprogrammet til kommunen for politisk behandling den 12. mars 2018.

Det framgår av uttalelsene til planprogrammet at det er stor skepsis mot Svaices kommersielle uttak av is på Svartisen. Uttalelsene peker særlig på negative virkninger som den omfattende helikoptertransporten vil medføre. Fylkesmannen i Nordland fraråder i sitt brev av 23. januar 2018 at en går videre med planene om uttak av is fra Svartisen.

Utvalget for plan og kommunalteknikk drøftet planarbeidet og de negative uttalelsene i et møte den 4. mai 2018. Med bakgrunn i Fylkesmannens uttalelse anbefalte utvalget at administrasjonen fremmet en sak til politisk behandling i kommunestyret med innstilling om å avvise reguleringsplanen med hjemmel i plan- og bygningslovens § 12-11.

Utvalget for plan og kommunalteknikk påpekte i møtet at Svaice ikke har overholdt fristen til 1. mai 2018 om å levere en uavhengig vurdering av isuttaket i prøvesesongene 2015 og 2016, en frist som utvalget satte i sak 9/18 den 18. januar 2018.

I etterkant av utvalgets møte har kommunen mottatt et forslag til reguleringsplan med konsekvensutredning fra Rambøll den 11. mai 2018.

Saksutredning

Overordna plan

Gjeldende plan i området er kommuneplanens arealdel, som ble vedtatt av kommunestyret i sak 115/13 den 19. desember 2013. I planen er det omsøkte arealet avsatt til landbruks-, natur- og friluftsmål samt reindrift sone 1, der bygging ikke er tillatt. Forbudet gjelder også uttak av is. Planforslaget er dermed i strid med kommuneplanens arealdel.

Svaices planer

Svaice AS har planer om kommersielt uttak av is fra Svartisen, nærmere bestemt på vestsiden av Storglomvatnet. Isen vil bli solgt til restauranter og barer på det internasjonale markedet. På sikt ser Svaice for seg et årlig uttak på inntil 3 600 kubikkmeter is, som tilsvarer 3 312 tonn.

I planforslaget er den maksimale uttaksperioden hvert år angitt til fire måneder mellom 1. juli og 1. november, se planbestemmelsens § 2.3. Normal uttaksperiode er beskrevet som perioden fra 1. september til slutten av oktober, det vil si to måneder.

Planområdet

Det er foreslått fire uttaksområder innenfor et areal på 7 kvadratkilometer på vestsiden av Storglomvatnet. Primært er det i det nordligste uttaksområdet (nr. 1) Svaice ønsker å ta ut is. Isen vil bli fraktet ut med helikopter de om lag 3,9 kilometerene fra uttaksstedet til omlastingsplass i Holmvassdalen, der isen vil bli lastet på bil for videre transport til lager i Glomfjord.

Helikoptertrafikkens omfang

Helikoptertypen som Svaice skal benytte har en løftekapasitet på om lag ett tonn. Et årlig uttak på 3 600 kubikkmeter is, det vil si 3 312 tonn, kan medføre inntil 3 312 helikopterflyginger tur-retur mellom uttaksområdet på Svartisen og omlastingsstedet i Holmvassdalen.

Dersom man legger til grunn en uttaksperiode fra 1. juli til 1. november, det vil si om lag 17 uker eller 85 virkedager, vil et totalt uttak på 3 312 tonn i snitt si et daglig uttak på 39 tonn, noe som igjen betyr 39 helikopterflyginger tur-retur per dag. Dette tilsvarer 3,2 timer effektiv flytid hver dag.

Dersom man legger til grunn en uttaksperiode fra 1. september til 1. november, det vil si om lag 8 uker eller 40 virkedager, vil et totalt uttak på 3 312 tonn i snitt si et daglig uttak på 82 tonn, noe som igjen betyr 82 helikopterflyginger tur-retur per dag. Dette tilsvarer 6,9 timer effektiv flytid hver dag.

I tillegg til løft av is vil det bli helikoptertrafikk i forbindelse med løft av personell og utstyr og flyging fra base. I sum kan dette utgjøre inntill 3 459 helikopterturer per sesong ved full drift, se side 15 i Sintefs støyrapport.

Andre interesser i området

- **Friluftsliv:** Svartisen er kartlagt som friluftslivsområde med ID FK00000695 i Miljødirektoratets Naturbase, der området er gitt verdien «Svært viktig». Breen blir benyttet til skiturer og brevandring. Et viktig utgangspunkt for slike turer er parkeringsplassen ved Holmvassdammen. Bodø og Omegns Turistforening har jevnlig organiserte turer fra Holmvassdammen over isbreen til Tåkeheimen. Holmvassdalen og halvøya i Storglomvatnet er benyttet til småviltjakt og friluftsliv av lokalbefolkningen.
- **Reiseliv:** Storglomvatnet er gjennom flere år blitt mer og mer populært for kajakturer, både for lokale padlere og for organiserte turer for reiselivet. Den lokale reiselivsaktøren Beyond Limits i Meløy arrangerer daglige kajakturer for turister i sommer- og høstsesongen, fra Holmvassdammen inn til brefallene på vestsida av Storglomvatnet. I tillegg arrangerer Beyond Limits skiturer over isbreen om sommeren og brevandring ved Terskald i kombinasjon med kajakk.
- **Landskap:** Brelandskapet ved Svartisen er klassifisert som en landskapstype av svært stor verdi (se www.nfk.no/tjenester/miljo/landskap). Selv om breen grenser opp til det oppdemte kraftmagasinet Storglomvatnet, har landskapet et urørt preg uten støypåvirkning.
- **Natur:** Uttaksområdet ligger nært opp til Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Det er observert flere rødlistede plantearter like utenfor planområdet, men disse vil ikke bli påvirket av tiltaket. NOF Sør-Salten mener det er stor sannsynlighet for at jaktfalk fortsatt hekker i nærheten av planområdet og påpeker at helikoptertrafikk vil ha en negativ innvirkning på fuglelivet ved Storglomvatnet.
- **Reindrift:** Saltfjellet reinbeitedistrikt har årstidsbeiter i og nært opp til planområdet, samt en trekkei like nord for omlastingsplassen i Holmvassdalen.
- **Kraftmagasin:** Statkraft har regulert Storglomvatnet som kraftmagasin for Svartisen kraftverk med en reguleringshøyde på 125 meter. Innenfor planområdet har Statkraft et lukehus med luftehull, høyspentkabel og ledemur. Det planlagte isuttaket vil ikke berøre denne tekniske infrastrukturen.

Uttalelser til varsel om planoppstart

I løpet av perioden varselet om oppstart av planarbeidet og forslag til planprogram har vært ute til høring, har det kommet inn 12 uttalelser fra offentlige myndigheter, organisasjoner og privatpersoner. Uttalelsene er oppsummert og kommentert i kapittel 8 i planbeskrivelsen. De viktigste hovedpunktene er gjengitt nedenfor:

- Fylkesmannen i Nordland fraråder å gå videre med planen av hensyn til regionale og nasjonale verdier knyttet til friluftsliv, natur og reindrift.
- Nordland fylkeskommune varsler at planen kan være i konflikt med vesentlige regionale interesser knyttet til naturressurser, landskap og klima.

- Reiselivsaktøren Beyond Limits, som arrangerer kajakturer på Storglomvatnet og breturer på Svartisen, ser seg nødt til å avslutte sin aktivitet ved Storglomvatnet dersom planforslaget blir vedtatt.
- Bodø og omegns turistforening mener brefallene ved Storglomvatnet kan få stor betydning for framtidige breakaktiviteter etter hvert som Engenbreen blir stadig mindre tilgjengelig.
- Norsk Ornitologisk Forening Sør-Salten lokallag skriver at helikoptertrafikken vil få negative virkninger for fuglelivet.
- Mange privatpersoner protesterer på Svaices planer. 164 personer har underskrevet et opprop mot kommersielt isuttak på Svartisen.

Støyrapporter

Sintef har beregnet støynivå fra helikoptertrafikk ved det planlagte isuttaket på Svartisen og utarbeidet støysonekart etter retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442/2016). Siden området er et stille område og aktuelt for tur- og friluftsliv, viser støysonekartene grenser for 40 desibel vurdert som gjennomsnittsstøy gjennom døgnet (Lden 40 dB), som er anbefalt støygrense utenfor tettbygd område.

Sintef bemerker at helikopterstøyen vil være hørbar over et langt større område og vil kunne oppleves forstyrrende for f.eks. turgåere.

Rambøll har foretatt en utredning av støy fra maskiner som vil brukt ved uttak av is på Svartisen. Det er utarbeidet støysonekart for alle fire uttaksområder. Støysonekartene viser at støybildet ikke vil påvirke omgivelsene rundt planområdet med lydnivåer over 40 desibel (Lden 40 dB), og områdene rundt vil dermed kunne defineres som stille områder. Maksimal utbredelse fra midten av hvert uttak vil være på ca. 500 meter i luftlinje, 1,5 meter over terreng.

Konsekvensutredning

Rambøll har foretatt utredninger av tiltakets konsekvenser for reindrift, friluftsliv og turisme. Området er vurdert å ha stor til svært stor verdi for reindriften. Reinen er mest sårbar om våren og under kalvinga, fram til juni. Uttak av is og transport med helikopter vil normalt foregå i perioden september – november og vil være sammenfallende med samling og slakting av rein. Selv om det vil bli støybelastning fra uttransport av is med helikopter vil reinen være i «stille område», under Lden 40 dBA. Rambøll vurderer at tiltaket vil ha liten negativ påvirkning og liten negativ konsekvens for reindriften. Som avbøtende tiltak for å minimere/fjerne ulemper for reindriften, foreslår Rambøll at det gjennom avtale blir sikret at driften av isuttaket ikke skjer før reinen er samlet for slakting. Økonomisk kompenserende tiltak overfor reindriften kan i så fall være aktuelt.

For friluftsliv og reiseliv har Rambøll vurdert tiltakets konsekvens for de fire delområdene Svartisen-Saltfjellet nasjonalpark, Storglomvatnet, Holmen (det vil si halvøya i Storglomvatnet) og Holmvassdalen. Det er samlet sett hovedsakelig helikoptertransport og støy som gir konsekvenser for friluftslivet i området. Uttakets sesong overlapper med deler

av friluftslivsesongen i områdene, hvor støy vil kunne påvirke opplevelseskvaliteten og attraktiviteten. Samlet er tiltaket vurdert å gi liten/middels negativ konsekvens for friluftslivet og turismen. For delområdet Storglomvatnet har Rambøll vurdert at tiltaket vil ha middels negativ konsekvens.

Som avbøtende tiltak foreslår Rambøll å tidsbegrense helikoptertrafikken og uttaket. I planbestemmelsens § 2.3 er følgende driftstider regulert:

«Uttaket skal være sesongbasert og normalt foregå fra 1. september til slutten av oktober. Lengste arbeidsvindu skal være fra 1. juli – 1. november. Uttak av ismasser med maskiner skal normalt skje i tidsrommet mandag til fredag klokken 07.00-17.00. Det skal ikke være drift i uttaket helger eller helligdager. Isen skal normalt fraktes ut med helikopter etter kl.16.00. Eventuelle avvik fra tidsbegrensning for utflygning kan kun gjennomføres etter nærmere avtale med Saltfjellet reinbeitedistrikt».

Vurdering

I forbindelse med isuttaket vil det bli en omfattende helikoptertrafikk i fjellområdet. Ved maksimalt uttak på 3 600 kubikkmeter is i de to primære uttaksmånedene september og oktober, vil det i snitt bli 82 helikopterflygninger tur-retur per dag mellom uttaksstedet på Svartisen og omlastingsstedet i Holmvassdalen. Dette tilsvarer 6,9 timer effektiv flytid hver dag.

I planprogrammets kapittel 8 er innkomne uttalelser gjengitt og kommentert. Uttalelsene peker særlig på de negative konsekvensene som den omfattende helikoptertransporten vil medføre. Fylkesmannen i Nordland fraråder i sitt brev av 23. januar 2018 at en går videre med planene om uttak av is fra Svartisen. Beyond Limits har vurdert at de må legge ned sin virksomhet ved Storglomvatnet, dersom isuttaket blir iverksatt.

Utvalget for plan og kommunalteknikk har drøftet planarbeidet og de negative uttalelsene i et møte den 4. mai 2018. Etter utvalgets vurdering kan den planlagte virksomheten få uheldige virkninger for friluftsliv, natur, reindrift og reiseliv. Støy fra den omfattende helikoptertrafikken vil redusere områdets verdi som et urørt og stille fjellområde. Det vil videre redusere områdets attraktivitet for friluftsliv og reiseliv.

Utvalget for plan og kommunalteknikk vurderer at planene om uttak av is ikke bør iverksettes og mener kommunen må bruke hjemmelen i plan- og bygningslovens § 12-11 til å avvise det private reguleringsplanforslaget:

§ 12-11. Behandling av private reguleringsplanforslag
Når forslaget til reguleringsplan er mottatt av kommunen, skal kommunen snarest, og senest innen tolv uker eller en annen frist som er avtalt med forslagsstiller, avgjøre om forslaget skal fremmes ved å sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn og behandles etter reglene i §§ 12-9 og 12-10. Kommunen kan samtidig fremme alternative forslag til regulering av arealet. Finner ikke kommunen grunn til å fremme forslaget, skal forslagsstilleren innen tre uker underrettes ved brev. Er

forslaget i samsvar med kommuneplanens arealdel eller områderegulering, kan avslaget kreves forelagt kommunestyret.

Plan- og bygningsloven gir kommunen myndighet til å beslutte om et område skal tas under regulering. Private tiltakshavere rett til å fremme forslag til detaljregulering, men kommunen har ikke noen plikt til å fremme forslaget til politisk behandling. Hvis kommunen avgjør at forslaget ikke skal fremmes, ligger dette innenfor kommunens suverene kompetanse på området.

Kommunens beslutning om ikke å regulere kan ikke overprøves gjennom klage til departementet/ fylkesmannen.

Vedlegg

Forslag til planprogram, datert 12. mars 2018
Uttalelser til planoppstart og planprogram
Forslag til plankart, datert 7. mai 2018
Forslag til planbestemmelser, datert 11. mai 2018
Forslag til planbeskrivelse, datert 4. mai 2018
ROS-analyse, datert 7. mai 2018
Konsekvensutredning for friluftsliv og turisme, datert 4. mai 2018
Konsekvensutredning for reindrift, datert 30. april 2018
Sintefs rapport om støy fra helikoptertrafikk, datert 3. mai 2018
Rambølls støyutredning for uttaksområdet, datert 23. mars 2018

Hege Sørli
rådmann